

## NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 7 og 8

Fylke: S. Trøndelag

Tilleggsspørsmål nr. Skav

Herad: Hemne

Emne: Beit og Brom

Bygdelag: Löv-Hemne

Oppskr. av: Rune Tødal

Gard: Lian

(adresse): Kyrkeseterøra G.nr. 111 Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

## SVAR

1. Ja, i gammel tid har det vore  
 rett vanleg å nytta beit her i Hemne.  
 Men det tek no til å bli stupp, Berre  
 i sjeldne høve, når forbrukta bringar,  
 kan ein og annan ta til denne gamle utvegen.  
 Hemninga brom er ikkje kjend her. Men  
skær er både vel kjend og har vore  
 mykje nytta.

2. Det must vanleg av slik tydelig-  
 foring har vore å seira løv eller  
kå løv. Det var for 20-40 år sia  
 for dei fleste like så visst som  
 slåtten, og som er det ikkje så  
 sjeldan sjå ein kvar driv med det.  
 Det er helst på etteromman, når  
 høget er komne i hus. Ein nyttar da  
 helst ein vanleg segd eller kniv,  
 og knistar da topp og knist av små tyvix,  
 allje, <sup>og</sup> rogn helst. Somme tek og alder. Ein  
 tek så eita høvleg knipe av desse  
 knistene og legg det i ein bin, og i  
 to kløftkniste smygde i ein annan og  
 drag denne å kring kerro omkring som  
 når ein liff ikk koruband.

Ljøsua kan vera sent og 1 m. lange og  
 vega 4-5 kg. 100 kjers har vore rekna for  
 høvdeleg dagsverk. Det måtte gjerast i  
 godves, når lausert var tørt. Ein kjøpte  
 det så (eller bar) heim straks, eller ein  
 miste kjerna opp til tærk. Ofte skjema  
 ein høgja dei oppå stivane som stod att.  
 Trå gammalt rekna dei 100 kjers på kvart  
 småje (sån eller gult) storfeet feskikkje  
 slikt for. Notan særskild slide til  
 fraktinga er ikkje kjend her. Træmei-  
stæa - var nok ofte nytta.

Mindre brukk man ikkje hilt  
 utjend er å perre beit, katta av ytste  
 og mjukaste riset av tung björk og  
 gjer kropera - og rå til storfe. Ein kjøper  
 da trent heim med kniskur på og legg  
 det i védoygje eller nekost i tærk.  
 Det er heller ikkje hilt utjend å  
 nytta bar av sine og fura til  
 bjelkefor. Beit blir tenne berre om  
 vinteren.

3. Sjå auafar.

4. Legd, vanleg koversigd for det meste,  
 eller og kniv og öks. Samme kan  
 vel og bralaga seg ein særskild  
 kniv, men eg kjemmer ikkje ser namn  
 for slikt reidtap.

Derimot til skavskjering var oftast  
 brukka ein sær kniv, noko lang  
 og kraftig med skapt på bålentane.

Skäv vart helst nytta om våran,  
 når for knipa bygja melde seg, men  
 med det er det no hilt stilt.

Skär av bord, fin tinnu bord, som  
 blir skava av tynge tre, helst rogn,  
 vsp og selje, men og tjörk og jurnu.  
 Ein köyrde heim heim treef og kappa  
 det i hövelige Kabba og sette seg  
 så inne eller i nedkjula og skava.  
 Det var halde for eit bon for. Det  
 var helst for storfe. Vart anten gjve  
 oppi Krubba eller blanda i "sörpa".

5. Lännet fekk småfeet oppi garden.  
 Ljervet vart löyst opp, og kvistene  
 kasta utover, så dei kunne gå  
 og nappa av lännet. Boivoviss  
 som var suok tört, vart nytta  
 til brenne, helst under traks.  
 trykta var dei baste flakvöd.  
 Beito vart helst gjve til storfeet  
 oppi kvileha eller ned i bäsen.

6. Av einbaret vart somtid  
 koka einblaug, som var halde  
 for å vera suok kraftig og  
 usorande. Tör var det nok så  
 vanleg, serly der dei hadde  
 gifer - at dei köyrde heim  
 lannetis av fjuni og lännetre,  
 med kvistur på, vékost - og så  
 slepte ut giferne og let dei gå  
 og gnaga bork og plükke, serly  
 utover vassu. No er det vanleg  
 slutt <sup>med</sup> dette.

7. Nei.

Henne st. 1948

Rune Tödal

4.

Ordlysning.

beit, n - r

Skar, n - r

Loiv, n - r - - a

segd, m - n - a - an, n

Kjeto, n - r - - a

slæa, m - an, n - a - an, n (i G. f. eint. også - in, n)

kabbe, m - in, n - a - an, n

teinbrüg, m - n - a - an, n

vis, n - r - - a

hyl, G. f. - o - o - an, n

kast, m - n - a - an, n

E. S. Eg var ikke mere sam  
på at det var et særtilfælde  
ark for skar. Men eg har no  
skene anlag alt eg vil om  
dette på ardet om luit og tron,  
så det får vera med det.

E. S.

NORSK ETNOLOGISK GRANSNING  
adr. NORSK FOLKEMUSEUM  
BYGDØY